

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 24. februára 2021 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Azyl a prisťahovalectvo – Smernica 2008/115/ES – Články 3, 4, 6 a 15 – Utečenec, ktorý sa neoprávnene zdržiava na území členského štátu – Zaistenie na účely presunu do iného členského štátu – Postavenie utečenca v tomto inom členskom štáte – Zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia – Neexistencia rozhodnutia o návrate – Uplatniteľnosť smernice 2008/115“

Vo veci C-673/19,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Raad van State (Štátna rada, Holandsko) zo 4. septembra 2019 a doručený Súdnemu dvoru 11. septembra 2019, ktorý súvisí s konaním:

M,

A,

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

proti

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

T,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory E. Regan, predseda Súdneho dvora K. Lenaerts, vykonávajúci funkciu sudcu piatej komory, sudcovia M. Ilešič, C. Lycourgos (spravodajca) a I. Jarukaitis,

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 9. júla 2020,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– M, v zastúpení: A. Khalaf a H. Postma, advocaten,

* Jazyk konania: holandčina.

- T, v zastúpení: J. van Mulken, advocaat,
- holandská vláda, v zastúpení: M. Bulterman, P. Huurnink a C. S. Schillemans, splnomocnené zástupkyne,
- estónska vláda, v zastúpení: N. Grünberg, splnomocnená zástupkyňa,
- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,
- Európska komisia, v zastúpení: C. Cattabriga a G. Wils, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 20. októbra 2020,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 3, 4, 6 a 15 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území (Ú. v. EÚ L 348, 2008, s. 98).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporov medzi M, A a T a Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (štátny tajomník pre spravodlivosť a bezpečnosť; ďalej len „štátny tajomník“) vo veci prípadnej náhrady škody spôsobenej ich zaistením na účely ich presunu z Holandska do iného členského štátu.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 2008/115

- 3 Odôvodnenia 2, 4 a 5 smernice 2008/115 stanovujú:
 - „(2) Európska rada na zasadnutí 4. a 5. novembra 2004 v Bruseli vyzvala na zavedenie účinnej politiky odsunu a repatriácie založenej na spoločných normách pre osoby, ktoré majú byť vrátené humánym spôsobom pri úplnom rešpektovaní ich ľudských práv a dôstojnosti.
 - ...
 - (4) Je potrebné stanoviť jasné, transparentné a spravodlivé pravidlá na zabezpečenie efektívnej politiky návratu osôb, ktorá je nevyhnutným prvkom dobre riadenej migračnej politiky.
 - (5) Touto smernicou by sa mal zaviesť súbor pravidiel na horizontálnej úrovni, ktoré sú uplatniteľné na všetkých štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí nespĺňajú alebo prestali spĺňať podmienky vstupu alebo pobytu v členskom štáte.“

4 Článok 1 tejto smernice stanovuje:

„Touto smernicou sa ustanovujú spoločné normy a postupy, ktoré sa majú uplatňovať v členských štátoch na návrat neoprávnene sa zdržiavajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín v súlade so základnými právami ako všeobecnými zásadami práva Spoločenstva a medzinárodného práva vrátane záväzkov týkajúcich sa ochrany utečencov a ľudských práv.“

5 Článok 2 uvedenej smernice stanovuje:

„1. Táto smernica sa uplatňuje na štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členského štátu.

2. Členské štáty sa môžu rozhodnúť, že túto smernicu nebudú uplatňovať na štátnych príslušníkov tretích krajín:

a) ktorým sa v súlade s článkom 13 [kódexu Únie o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc)] odoprel vstup, alebo ktorí boli zadržaní príslušnými orgánmi v súvislosti s neoprávneným prekročením vonkajšej pozemnej, vzdušnej alebo vodnej hranice členského štátu a ktorí následne v tomto členskom štáte nezískali oprávnenie alebo právo na pobyt;

b) ktorým sa podľa vnútroštátneho práva uložil návrat ako trestná sankcia alebo návrat z trestnej sankcie vyplýva, alebo voči ktorým prebieha extradičné konanie.

3. Táto smernica sa neuplatňuje na osoby, ktoré požívajú právo Spoločenstva na voľný pohyb vymedzené v článku 2 ods. 5 Kódexu schengenských hraníc.“

6 Článok 3 tej istej smernice teda znie:

„Na účely tejto smernice sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

...

2. ‚nelegálny pobyt‘ je prítomnosť štátneho príslušníka tretej krajiny na území členského štátu, pričom táto osoba nespĺňa alebo prestala spĺňať podmienky vstupu ustanovené v článku 5 Kódexu schengenských hraníc alebo iné podmienky vstupu alebo pobytu v uvedenom členskom štáte;

3. ‚návrat‘ je proces vrátenia sa štátneho príslušníka tretej krajiny – bez ohľadu na to, či ide o dobrovoľné splnenie povinnosti návratu alebo nútený návrat – do:

– jeho krajiny pôvodu, alebo

– krajiny tranzitu v súlade s dvojstrannými dohodami o readmisii alebo dohodami Spoločenstva o readmisii či inými dojednaniami, alebo

– inej tretej krajiny, do ktorej sa štátny príslušník tretej krajiny dobrovoľne rozhodne vrátiť a ktorá ho prijme;

4. ‚rozhodnutie o návrate‘ je správne alebo súdne rozhodnutie, alebo akt, ktorým sa ustanovuje alebo vyhlasuje, že štátny príslušník tretej krajiny sa zdržiava na území neoprávnene a ktorým sa ukladá alebo ustanovuje povinnosť návratu;

...“

7 Podľa článku 4 ods. 3 smernice 2008/115:

„Táto smernica sa uplatňuje bez toho, aby bolo dotknuté právo členských štátov prijať alebo zachovať ustanovenia priaznivejšie pre osoby, na ktoré sa uplatňuje ak sú zlučiteľné s touto smernicou.“

8 Článok 5 tejto smernice stanovuje:

„Pri vykonávaní tejto smernice členské štáty zoberú náležite do úvahy:

- a) najlepšie záujmy dieťaťa,
- b) rodinný život,
- c) zdravotný stav dotknutého štátneho príslušníka tretej krajiny

a dodržiavajú zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia.“

9 Článok 6 uvedenej smernice stanovuje:

„1. Členské štáty vydajú rozhodnutie o návrate každého štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa neoprávnene zdržiava na ich území bez toho, aby boli dotknuté výnimky uvedené v odsekoch 2 až 5.

2. Od štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členského štátu a majú platné povolenie na pobyt alebo iné oprávnenie udeľujúce právo na pobyt, ktoré vydal iný členský štát, sa vyžaduje, aby bezodkladne odišli na územie tohto iného členského štátu. Ak dotknutý štátny príslušník tretej krajiny túto požiadavku nedodrží alebo ak sa z dôvodu verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti požaduje jeho bezodkladný odchod, uplatňuje sa odsek 1.

...“

10 Článok 15 tej istej smernice stanovuje:

„1. Pokiaľ sa v osobitnom prípade nedajú účinne uplatniť iné dostatočné, ale menej prísne donucovacie opatrenia, členské štáty môžu zaistiť len štátneho príslušníka tretej krajiny, voči ktorému prebieha konanie o návrate, s cieľom pripraviť návrat a/alebo vykonať proces odsunu, a to najmä keď:

- a) existuje riziko útoku, alebo
- b) dotknutý štátny príslušník tretej krajiny sa vyhýba alebo bráni procesu prípravy návratu alebo odsunu.

Zaistenie sa vždy uskutočňuje na čo najkratšie obdobie, trvá, len pokiaľ prebiehajú prípravy na odsun, a vykonáva sa s náležitou starostlivosťou.

...“

Holandské právo

Vreemdelingenwet

- 11 § 59 ods. 2 Vreemdelingenwet 2000 (zákon o cudzincoch z roku 2000) z 23. novembra 2000 (Stb 2000, č. 495), v znení s účinnosťou od 31. decembra 2011 s cieľom prebrať smernicu 2008/115 do holandského práva (ďalej len „Vw 2000“), stanovuje:

„Ak sú dokumenty potrebné na návrat cudzieho štátneho príslušníka k dispozícii alebo budú k dispozícii v krátkom čase, záujmy verejného poriadku si vyžadujú zaistenie cudzinca, pokiaľ cudzinec nemá oprávnený pobyt na základe § 8 písm. a) až e) a písm. l).“

- 12 § 62a Vw 2000 stanovuje:

„1. Minister písomne upovedomí cudzinca, ktorý nie je štátnym príslušníkom Spoločenstva a ktorého pobyt nie je alebo už nie je oprávnený, o povinnosti dobrovoľne opustiť Holandsko a o lehote, v ktorej musí túto povinnosť splniť, pokiaľ:

...

b) cudzinec je držiteľom platného povolenia na pobyt vydaného iným členským štátom alebo iného oprávnenia udeľujúceho právo na pobyt...

3. Cudzincovi uvedenému v odseku 1 písm. b) sa nariadi okamžitý návrat na územie dotknutého členského štátu. Ak túto výzvu neuposlúchne alebo ak je okamžitý odchod cudzinca nevyhnutný z dôvodov verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti, vydá sa voči nemu rozhodnutie o návrate.“

- 13 § 63 tohto zákona stanovuje:

„1. Cudzinca, ktorý nemá oprávnený pobyt a z vlastnej iniciatívy neopustil Holandsko v lehote stanovenej týmto zákonom, možno vyhostiť.

2. Minister je príslušný v oblasti vyhostenia.

...“

- 14 Podľa § 106 uvedeného zákona:

„1. Ak súd nariadi zrušenie opatrenia zahŕňajúceho pozbavenie alebo obmedzenie slobody alebo ak je pozbavenie alebo obmedzenie slobody zrušené už pred preskúmaním návrhu na zrušenie uvedeného opatrenia, môže cudzincovi priznať náhradu škody na náklady štátu. Škoda zahŕňa nemajetkovú ujmu. ...

2. Odsek 1 sa uplatní analogicky, ak Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State [Oddelenie Štátnej rady pre správne súdnictvo] nariadi zrušenie opatrenia zahŕňajúceho pozbavenie alebo obmedzenie slobody.“

Vreemdelingencirculaire

- 15 Do 1. januára 2019 § A 3/2 vreemdelingencirculaire 2000 (obežník o cudzincoch z roku 2000) stanovoval:

„Ak je vydanie rozhodnutia o návrate v rozpore s medzinárodnými záväzkami (zákaz vyhostenia alebo vrátenia), úradník zodpovedný za kontrolu hraníc alebo kontrolu cudzincov nevydá rozhodnutie o návrate.

...“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 16 Rozhodnutiami z 28. februára 2018, 13. júna 2018 a 9. októbra 2018 štátny tajomník zamietol žiadosti o medzinárodnú ochranu, ktoré v Holandsku podali M, A a T, ako neprípustné z dôvodu, že tieto osoby, štátni príslušníci tretích krajín, už mali postavenie utečenca v inom členskom štáte, konkrétne v Bulharskej republike, Španielskom kráľovstve a v Spolkovej republike Nemecko.
- 17 Tými istými rozhodnutiami štátny tajomník nariadil uvedeným osobám podľa § 62a ods. 3 Vw 2000 okamžitý odchod na územie členského štátu, ktorý im priznal takého postavenie. Vzhľadom na to, že žiadna z týchto osôb nesplnila túto výzvu, štátny tajomník ich podľa § 59 ods. 2 Vw 2000 zaistil na účely ich núteného presunu do týchto troch členských štátov. Tieto osoby boli následne nútené vrátené do uvedených členských štátov po tom, čo tieto štáty súhlasili s ich prijatím späť na svoje územie.
- 18 M, A a T podali žalobu na Rechtbank Den Haag (súd v Haagu, Holandsko), pričom v podstate tvrdili, že ich zaisteniu malo predchádzať prijatie rozhodnutia o návrate v zmysle § 62a ods. 3 Vw 2000, ktorým sa do holandského práva preberá článok 6 ods. 2 smernice 2008/115. Žaloby M a A boli zamietnuté. T mal vo veci úspech.
- 19 M a A podali proti rozhodnutiu Rechtbank Den Haag (súd v Haagu) odvolanie na Raad van State (Štátna rada, Holandsko). Štátny tajomník urobil to isté v spore s T.
- 20 Vnútroštátny súd uviedol, že spory, ktoré prejednáva, sa týkajú iba možného nároku M, A a T na náhradu škody spôsobenej ich zaistením, a následne zdôraznil, že výsledok týchto sporov závisí od toho, či smernica 2008/115 bráni tomu, aby štátny tajomník zaistil štátnych príslušníkov tretích krajín, o akých ide vo veci samej, na základe § 59 ods. 2 Vw 2000 na účely zabezpečenia ich presunu do iného členského štátu bez vydania rozhodnutia o návrate v zmysle § 62a ods. 3 Vw 2000.
- 21 Vnútroštátny súd sa v prvom rade pýta, či sa smernica 2008/115 uplatňuje v prejednáwanej veci.

- 22 V tejto súvislosti zdôrazňuje, že štátni príslušníci tretích krajín, o ktorých ide vo veci samej, patria vzhľadom na to, že majú neoprávnený pobyt na území Holandska, do pôsobnosti smernice 2008/115, ako je vymedzené v článku 2 ods. 1 tejto smernice. Navyše tento súd uvádza, že článok 6 ods. 2 tejto smernice upravuje situáciu štátnych príslušníkov tretích krajín s neoprávneným pobytom, ktorí ako v prejednávanej veci majú však právo na pobyt v inom členskom štáte, pričom stanovuje, že ak tieto osoby odmietnu bezodkladne odísť do tohto iného členského štátu, bude voči nim vydané rozhodnutie o návrate.
- 23 Voči štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí ako v prejednávanej veci majú postavenie utečenca v inom členskom štáte, by však nebolo možné prijať rozhodnutie o návrate do ich krajiny pôvodu vzhľadom na zákaz vyhostenia alebo vrátenia, ktorý musí byť dodržaný v prípade vykonania smernice 2008/115. Okrem toho podľa vnútroštátneho súdu sa nepredpokladá prípadný návrat M, A a T do krajiny tranzitu a tieto osoby nevyjadrili želanie dobrovoľne odísť do inej tretej krajiny. Nie je preto možné prijať v zmysle uvedenej smernice rozhodnutie o návrate.
- 24 Za týchto podmienok sa tento súd domnieva, že vzhľadom na ustanovenia článku 1 a článku 3 bode 3 smernice 2008/115 v spojení s jej odôvodnením 5 nie je vylúčené, že ustanovenia tejto smernice sa neuplatnia na nútený odchod štátnych príslušníkov tretích krajín, o ktorých ide vo veci samej, do členského štátu, v ktorom im bola priznaná medzinárodná ochrana. V takom prípade zaistenie týchto štátnych príslušníkov v celom rozsahu určuje vnútroštátne právo.
- 25 Za predpokladu, že by sa však smernica 2008/115 uplatňovala na spory, ktoré prejednáva vnútroštátny súd, sa tento súd v druhom rade pýta na možnosť odôvodniť predmetnú vnútroštátnu prax na základe priaznivejšieho vnútroštátneho opatrenia v zmysle článku 4 ods. 3 uvedenej smernice.
- 26 Za týchto podmienok Raad van State (Štátna rada) rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Bráni smernica 2008/115, najmä jej články 3, 4, 6 a 15, tomu, aby cudzinec, ktorému bola poskytnutá medzinárodná ochrana v inom členskom štáte [Európskej] únie, bol zaistený podľa vnútroštátnych predpisov s cieľom jeho odsunu do tohto iného členského štátu, pokiaľ bol v tejto súvislosti síce vyzvaný, aby odišiel na územie tohto členského štátu, no následne nebolo vydané nijaké rozhodnutie o návrate?“

O prejudiciálnej otázke

- 27 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa majú články 3, 4, 6 a 15 smernice 2008/115 vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby členský štát vykonal administratívne zaistenie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa neoprávnene zdržiava na jeho území bez toho, aby voči nemu predtým bolo prijaté rozhodnutie o návrate na účely núteného presunu tohto štátneho príslušníka do iného členského štátu, v ktorom má uvedený štátny príslušník postavenie utečenca, ak tento istý štátny príslušník odmietol vyhovieť výzve, aby odišiel do tohto iného členského štátu.
- 28 Podľa odôvodnenia 2 smernice 2008/115 je jej cieľom zaviesť účinnú politiku odsunu a repatriácie založenú na spoločných normách pre dotknuté osoby, ktoré majú byť vrátené humánnym spôsobom pri úplnom rešpektovaní ich základných práv a dôstojnosti. Odôvodnenie 4 tejto smernice v tejto súvislosti spresňuje, že takáto efektívna politika návratu predstavuje nevyhnutný

prvok dobre riadenej migračnej politiky. Ako vyplýva tak z názvu smernice 2008/115, ako aj z jej článku 1, táto smernica na tento účel zavádza „spoločné normy a postupy“, ktoré musí každý členský štát uplatňovať na návrat neoprávnene sa zdržiavajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín [rozsudok zo 17. septembra 2020, JZ (Trest odňatia slobody v prípade zákazu vstupu) C-806/18, EU:C:2020:724, bod 24 a citovaná judikatúra].

- 29 V tejto súvislosti treba v prvom rade pripomenúť, že s výhradou výnimiek stanovených v článku 2 ods. 2 smernice 2008/115 patrí každý štátny príslušník tretej krajiny s neoprávnеным pobytom na území členského štátu do pôsobnosti uvedenej smernice (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 7. júna 2016, Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, bod 61, ako aj z 19. marca 2019, Arib a i., C-444/17, EU:C:2019:220, bod 39). Pojem „nelegálny pobyt“ je vymedzený v článku 3 bode 2 tejto smernice ako „prítomnosť štátneho príslušníka tretej krajiny na území členského štátu, pričom táto osoba nespĺňa alebo prestala spĺňať podmienky... vstupu alebo pobytu v uvedenom členskom štáte“.
- 30 Z tejto definície vyplýva, že každý štátny príslušník tretej krajiny, ktorý sa nachádza na území členského štátu bez toho, aby spĺňal podmienky vstupu alebo pobytu v tomto štáte, sa už na základe tejto samotnej skutočnosti v ňom zdržiava neoprávnene (rozsudok zo 7. júna 2016, Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, bod 48). Tak to môže byť aj v prípade, ako v prejednávanej veci, že má tento štátny príslušník platné povolenie na pobyt v inom členskom štáte z dôvodu, že mu bolo priznané postavenie utečenca.
- 31 Okrem toho, pokiaľ sa na štátneho príslušníka tretej krajiny uplatňuje smernica 2008/115, v zásade musí podliehať spoločným normám a postupom stanoveným touto smernicou na účely jeho návratu, a to až do okamihu prípadnej legalizácie tohto pobytu (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. júna 2016, Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, body 61 a 62).
- 32 Z tohto hľadiska z článku 6 ods. 1 smernice 2008/115 jednak vyplýva, že ak sa preukáže neoprávnenosť pobytu, každý štátny príslušník tretej krajiny musí byť bez toho, aby boli dotknuté výnimky stanovené v odsekoch 2 až 5 uvedeného článku a pri prísnom dodržaní požiadaviek stanovených v článku 5 tejto smernice, predmetom rozhodnutia o návrate. V súlade s článkom 3 bodom 3 tejto smernice sa takýto návrat vykoná do krajiny pôvodu tohto štátneho príslušníka, alebo do krajiny tranzitu alebo do tretej krajiny, do ktorej sa uvedený štátny príslušník rozhodne dobrovoľne vrátiť a ktorá je pripravená ho prijať na svoje územie.
- 33 Odchylne od článku 6 ods. 1 smernice 2008/115 odsek 2 tohto článku jednak stanovuje, že ak neoprávnene sa zdržiavajúci štátny príslušník tretej krajiny má povolenie na pobyt v inom členskom štáte, musí sa bezodkladne vrátiť na územie tohto členského štátu.
- 34 Podľa tohto ustanovenia však platí, že ak tento štátny príslušník nespĺní túto povinnosť alebo ak sa jeho bezodkladný odchod vyžaduje z dôvodov verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti, členský štát, v ktorom sa neoprávnene zdržiava, prijme voči nemu rozhodnutie o návrate.
- 35 Z tohto článku 6 ods. 2 teda vyplýva, že štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý sa neoprávnene zdržiava na území členského štátu, pričom má právo na pobyt v inom členskom štáte, je potrebné predtým, ako sa voči nemu vydá rozhodnutie o návrate, umožniť odísť do tohto posledného uvedeného štátu, s výnimkou, že to vyžaduje verejný poriadok alebo národná bezpečnosť (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. januára 2018, E, C-240/17, EU:C:2018:8, bod 46).

- 36 Toto ustanovenie však nemožno vykladať v tom zmysle, že stanovuje výnimku z pôsobnosti smernice 2008/115, ktorá dopĺňa výnimky upravené v jej článku 2 ods. 2 a umožňuje členským štátom neuplatňovať spoločné normy a postupy týkajúce sa návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa na ich území zdržiavajú neoprávnene, pokiaľ sa odmietnu bezodkladne vrátiť na územie členského štátu, ktorý im priznáva právo na pobyt (pozri analogicky rozsudok zo 7. júna 2016, *Affum*, C-47/15, EU:C:2016:408, bod 82).
- 37 Naopak, ako bolo uvedené v bode 34 tohto rozsudku, v takom prípade sú členské štáty, na území ktorých sa títo štátni príslušníci zdržiavajú neoprávnene, v zásade povinné podľa článku 6 ods. 2 smernice 2008/115 v spojení s odsekom 1 tohto článku prijať rozhodnutie o návrate, ktoré uvedeným štátnym príslušníkom ukladá povinnosť opustiť územie Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. januára 2018, *E*, C-240/17, EU:C:2018:8, bod 45).
- 38 V druhom rade zo spisu predloženého Súdnuemu dvoru vyplýva, že holandské orgány nemohli v súlade s článkom 6 ods. 2 smernice 2008/115 z právneho hľadiska prijať rozhodnutie o návrate štátnych príslušníkov tretích krajín, o ktorých ide vo veci samej, po tom, čo títo štátni príslušníci odmietli vyhovieť výzve, aby sa vrátili do členského štátu, na území ktorého mali povolenie na pobyt.
- 39 Akékoľvek rozhodnutie o návrate musí totiž medzi tretími krajinami uvedenými v článku 3 bode 3 smernice 2008/115 identifikovať tú krajinu, do ktorej má byť odsunutý štátny príslušník tretej krajiny, ktorému je určené (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. mája 2020, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*, C-924/19 PPU a C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, bod 115).
- 40 Na jednej strane je pritom nesporné, že štátni príslušníci tretích krajín, o ktorých ide vo veci samej, majú postavenie utečenca v inom členskom štáte ako Holandské kráľovstvo. Nemožno ich teda vrátiť do ich krajiny pôvodu, inak by bola porušená zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia, ktorá je zaručená v článku 18 a článku 19 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie, a ktorú, ako pripomína článok 5 smernice 2008/115, musia členské štáty dodržať pri vykonávaní tejto smernice, a teda najmä pri prijímaní rozhodnutia o návrate (pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. júna 2018, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, bod 53).
- 41 Na druhej strane z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že títo štátni príslušníci nemôžu byť ani vrátení do krajiny tranzitu alebo do tretej krajiny, do ktorej sa rozhodli dobrovoľne vrátiť a ktorá ich prijme v zmysle článku 3 bodu 3 smernice 2008/115.
- 42 Z toho vyplýva, že za okolností, o aké ide vo veci samej, keď žiadna z krajín uvedených v článku 3 bode 3 smernice 2008/115 nemôže byť miestom návratu, sa dotknutý členský štát ocitne v situácii, keď je z právneho hľadiska nemožné, aby vykonal svoju povinnosť, ktorá mu vyplýva z článku 6 ods. 2 smernice 2008/115, prijať rozhodnutie o návrate voči štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý sa neoprávnene zdržiava na jeho území a ktorý odmieta bezodkladne odísť do členského štátu, v ktorom má povolenie na pobyt. Okrem toho žiadna norma ani postup stanovený touto smernicou neumožňuje vykonať odsun tohto štátneho príslušníka, aj keď sa tento štátny príslušník zdržiava neoprávnene na území členského štátu.
- 43 V treťom rade treba pripomenúť, že cieľom smernice 2008/115 nie je harmonizovať v celom rozsahu pravidlá členských štátov týkajúce sa pobytu cudzincov (rozsudok zo 6. decembra 2011, *Achughbalian*, C-329/11, EU:C:2011:807, bod 28). Spoločné normy a postupy zavedené touto

smernicou sa totiž vzťahujú iba na prijatie rozhodnutí o návrate a výkon týchto rozhodnutí [pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. decembra 2011, Achughabian, C-329/11, EU:C:2011:807, bod 29, ako aj z 8. mája 2018, K.A. a i., (Zlúčenie rodiny v Belgicku), C-82/16, EU:C:2018:308, bod 44].

- 44 Predmetom smernice 2008/115 predovšetkým nie je určiť následky neoprávneného pobytu na území členského štátu štátnych príslušníkov tretích krajín, voči ktorým nemôže byť prijaté žiadne rozhodnutie o návrate do tretej krajiny (pozri analogicky rozsudok z 5. júna 2014, Mahdi, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, bod 87). Tak je to aj v prípade, ako je to v prejednávanej veci, keď táto nemožnosť vyplýva najmä z uplatnenia zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia.
- 45 Z toho vyplýva, že v situácii, o akú ide vo veci samej, keď nemožno prijať žiadne rozhodnutie o návrate, rozhodnutie členského štátu vykonať nútený presun štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa neoprávnene zdržiava na jeho území, do členského štátu, ktorý mu priznal postavenie utečenca, nie je upravené spoločnými normami a postupmi stanovenými smernicou 2008/115. Nepatrí preto do pôsobnosti tejto smernice, ale do výkonu výlučnej právomoci tohto členského štátu v oblasti nezákonného prisťahovalectva. V dôsledku toho to isté platí aj v prípade administratívneho zaistenia takéhoto štátneho príslušníka nariadeného za takých okolností s cieľom zabezpečiť jeho presun do členského štátu, v ktorom má postavenie utečenca.
- 46 Konkrétne ani článok 6 ods. 2 smernice 2008/115, ani žiadne iné ustanovenie tejto smernice nebráni tomu, aby za okolností, o aké ide vo veci samej, členský štát vykonal administratívne zaistenie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa neoprávnene zdržiava na jeho území, s cieľom jeho presunu do iného členského štátu, v ktorom má tento štátny príslušník povolenie na pobyt, bez predchádzajúceho prijatia rozhodnutia o návrate voči nemu, za predpokladu, že takéto rozhodnutie nemožno prijať.
- 47 Napokon je potrebné dodať, že nútený presun a zaistenie štátneho príslušníka tretej krajiny za okolností, o aké ide vo veci samej, podliehajú úplnému dodržaniu tak základných práv a najmä práv zaručených Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaným v Ríme 4. novembra 1950, ako aj Dohovoru o právnom postavení utečencov podpísanom v Ženeve 28. júla 1951 [rozsudky zo 6. decembra 2011, Achughabian, C-329/11, EU:C:2011:807, bod 49; z 1. októbra 2015, Celaj, C-290/14, EU:C:2015:640, bod 32, a zo 17. septembra 2020, JZ (Trest odňatia slobody v prípade zákazu vstupu), C-806/18, EU:C:2020:724, bod 41].
- 48 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na položenú otázku odpovedať tak, že články 3, 4, 6 a 15 smernice 2008/115 sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia tomu, aby členský štát vykonal administratívne zaistenie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa neoprávnene zdržiava na jeho území, na účely núteného presunu tohto štátneho príslušníka do iného členského štátu, v ktorom má uvedený štátny príslušník postavenie utečenca, ak tento istý štátny príslušník odmietol vyhovieť výzve, aby odišiel do tohto iného členského štátu a ak nemožno voči nemu prijať rozhodnutie o návrate.

O trovách

- 49 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

Články 3, 4, 6 a 15 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území, sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia tomu, aby členský štát vykonal administratívne zaistenie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa neoprávnene zdržiava na jeho území, na účely núteného presunu tohto štátneho príslušníka do iného členského štátu, v ktorom má uvedený štátny príslušník postavenie utečenca, ak tento istý štátny príslušník odmietol vyhovieť výzve, aby odišiel do tohto iného členského štátu a ak nemožno voči nemu prijať rozhodnutie o návrate.

Podpisy